

XXVI. LEVÉL.

*Költ Komáromban Sz. Mihály-Havának
26. Napján.*

*Ugyan azon jó Barát, meg-tudván hogy
a' Kazincy' haláláról vett hír nem igaz
vólt; ez egynéhány sorban örvendi
fel-gyógyulását; és egyszersmind a'
Betegnek panaszára felel.*

Szégyen é vagy gyönyörűség ez? a' mit
kell ézenem,

Az Elifiumról jönnek a' panaszok ellenem:
Im! fejedékenységemért a' meg-hóltak' Lelkei
Vádolnak, — de nyíljatok-meg hív szívem'
rejtekei.

Nyissátok-meg ama Mómus' ablakait mej-
jemen,

Hadd lássa nevét fel-metfzve *Kazinczy*
hív szívemen.

Nem rég, keserűségemben helyemet sem ta-
lálom,

Futok a' fokafág elől, — az életet útalom:
Hogy azt hólnak lenni hallom, a' ki nélkül
nem élek,

A' ki ha más is, de az én Lelkemmel test-
vér Lélek.

Múzsám szomorúságában fel-fogadta ma-
gában,

Hogy mind hóltig csak szomorú hangot
penget szájában.

Gyász Innep-napot szentele sírba zárt Ba-
rátjának,

Sírjától távol ofzlopot emele sír-halmá-
nak. —

Meg-szánt az Ég, meg-szánt a' ki meg-szán-
ta Kazinczimat,

Egy kedves hír le-törlötte könyvhullatá-
saimat.

Midön Múzsám a' víz parton Kazincziját si-
ratja,

Szárnyall a' *Hír* és aranyos tollait tsattog-
tatja;

El-hallgata lantos Nimfám a' szomorú ének-
kel,

A' *Hírnek* hangjára nefez újfág-váró fü-
lekkel.

Tsak nem el-aléla midön a' *Hír* ezt emlegeté,
Hogy még a' *Halál Kazinczit* a' sírba nem
temeté.

Hogy már belé lépett, úgymond, a' sírba fél
lábával,

De a' könyörülő Egek' különös hatal-
mával;

Által-lépte nemes Lelke a' békózó lántzokat,
Mellyek már csak nem úgy tarták Kazin-
czit, mint foglyokat.

Hát!

Hát! — miért Te! állhatatlan Proteusi szí-
nekkel

Kerengő Hír! mondék, miért jádzol a' hív
szívekkel?

Kegyetlen! — 's miért? — nem régen jobb-
kezeden a' halál

Veled, 's magad is öltözve fekete gyász-
ba valál.

Szerelmes Barátom felől szívemet el-hitetted,
Hogy tsak *nevével bírsz*, 's magát a' ha-
lálnak engedted;

'Sim! most aranyra tserélted fekete tollaidat,
Ne félj így szólván; még élve meg-látod
Kazinczidat.

Ha már most minapi szódat el-hinnem nem
engedted,

Mutass most Te tündér állat! valami jelt
melletted:

Melly újabb állításodat hitelesebbé tégye,
Bizonyítsd-meg, ha valóság, vagy múltó
álom légy e?

Ha illy víg hangot ver szárnyad; miért nem
repült vele

Hozzám, el-tsábíthatatlan Barátomnak Le-
vele?

Hifzen, az érzékeny, minden külső erő 's
úntatás

Nélkül, magnesként költsönös egymáshoz
vonattatás,

Az

C c 2

Az ő költött halálakor ha azt véghez vihette,
 Hogy az en testem' is Tethis tsak nem víz-
 be temette;

Oh bizony meg-hallhatta azt az ő őrző An-
 gyala,
 Szomorú halálán Múzsám miként kesereg-
 vala:

Kazinczy ő most is ha él, 's meg nem állhatta
 volna,
 Hogy annak bizonyfágára hogy él, egy-
 gyet ne fízólna. —

Le-ereszti fényes ízarnyát bús pirongatá-
 somra,

A' *Hír*; rontsd magadat, úgymond, 's ám
 magyarázd álmra,

A' miket, mint igaz dólgot, 's kedvest úgy
 hozék-elöl

Káosztor! Polluks' hűfégevel bíró Kazin-
 czid felöl.

Halni kezdett: de a' Halál tovább menni faj-
 nála,

Mert még egy ilyen élőnek korán volna
 halála.

Hogy én illy hamar érkeztem meg.vígaszta-
 lásodra,

'S nem várahoztam addig is fel-éledt Ba-
 toda,

Míg a' Halál' békóiból ki-fejtözött újjait
 El-bírja, 's írni vezesse botorkázó tollait;

Ez

Ez okozta, mert szégyenlem hamis hír-
mondásomat,

Hogy az Orvosok' kétféleg fűggesztvén-
fel magamat,

Már akkor halála felől komor hír-mondó
lettem,

Mikor még azt nem is láttam, tsak hal-
lomásból vettem.

Most hát, hogy annál hamarébb le-vetkez-
hesd gyógyodat,

Futva jöttem; hogy ne firsad hólnak
vélt Barátodat.

Fogadom: hogy mihelyt kezét és író-tollát
bírja,

Utánnam jön a' Levél is, 's hogy meg nem
holt meg-írja.

Én, én — Te engemet vádolsz, holott kén-
telen véltam

Hallani, 's a' mint hallottam Te néked is
úgy szóltam:

De Te majd miként mented-ki feledékeny-
fégedet?

Mire fogod magyarázni hoszfizas késedel-
medet?

A' kitől már — mert tudom jól — el-múlt
közel hat hete,

Hogy a' Te kedves Barátod tsak egy fort
sem vehete.

Meg-érdemli azt most tőlem durva szemre
hányásod,

És meg-is fogja érezni kevély morgolódásod,

Hogy el fogom késleltetni leg-első válaszodat,
 'S gyanúba ejtem felőled fel-gyógyúlt Ba-
 rátodat.

Hogy a' mit most szemre hányva mondék
 késedelmedről,

Ő maga panaszolkodjon feledékenységedről
 Kegyetlen Hír! im véghez is vitted a' mit fo-
 gadtál,

'S mint az első komor hírből, itt hazug-
 nem maradtál.

El-ment egy rövid levelem az Elifium felé,
 De élő Kazinczinak szóllt a' mi volt írva
 belé;

'S el-késett — im jön helyette másik a' hír'
 széléről,

Meg-esmértem rezkető kéz-vonásit pe-
 tsétjéről.

Kételkedtek ajakaim, mikor egygyet tsókoltak
 Rajtok, hogy eleven kezek írták é vagy
 fél-hóltak.

Fel-szakasztom — nézem alól — Kazinczim'
 nevét látom,

Dobog szívem örömben — él hát az
 én Barátom.

Él — de fél hóltat mutatnak tántorgó vo-
 násai,

Ah! fellegekét héjjazó Parnaszszus' zöld
 halmai!

'S hát már nálatok is vagynak háborúk 's
 fergegek?

Ki-

Kiket tsupa kiességgé tettek a' szomszéd
Egek.

Mi merte így meg-szaggatni a' Múzsáknak
szárnyait?

Mi tsuda gyengítette-meg így Kazinczy'
újjait?

Ólvasom — hát majd négy hetet késett rö-
vid útjában

A' levél, mellyen rész szerént örvend szívem
magában,

Hogy azólta hát mind kezét, mind tollát
jobban bírja

Kazinczim, ki most forait illy beteg mó-
don írja.

De kegyetlen *Hír!* talám hát ezt is Te tse-
lekedted,

Mérges esküvésed szerént ezt is el-késlel-
tetted.

Ha tántorgók is forai, de gyors az ő sze-
relme,

Erőssebben von egymáshoz, ez egymást
értő elme;

Minthogy ezen kedves forok annyira késtek
vólna,

Ha tsak valami Istenfég ellenünk nem har-
tzolna.

Szerentsém' ferényfégével szembe tán a' *Hír*
szállott,

A' komor hír, mellynél pedig nintsen se-
rényebb állat. (Virg.)

Hogy

Hogy is van? óh kedves forok! hogy ennyire
 késtetek,
 Miért valamivel előbb bóldoggá nem tet-
 tetek?
 Míg azt az el-keseredést, mint valót nem ér-
 zettém,
 Míg nem hallottam halálát, hanem csak
 kételkedtem.
 Ah! szertetet! miért hagytad pihenni gyors
 tollamat,
 Holott, lám, én köteleztem magam arra
 magamat:
 Hogy én és az a' Hónap is szerentsétlen lesz'
 velem,
 Mellyben az én Kazinczimhoz nem megy
 egy-pár levelem.
 Meg is lett — szerentsétlen volt — de ő azt
 nem tudhatta,
 Míg nyavalyája az ágyba le-kötve tarto-
 gatta;
 Mert három régibb levelem éppen akkor
 érkezett,
 Mikor ő halottaiból csak alig éledezett.
 Mi nagy öröm volt ez néki, 's mi nagyobb
 öröm lenne,
 Ha most is fűrű levelem szakadatlanúl
 menne.
 Repülj Múzsám! magad vidd-el vidám tol-
 lam' vonásit,
 Könnyebbítsd-meg a' nyavalyák' erőfza-
 koskodásit:

Ko-

Kömor Hír! én ellenfégem! ne hátráltass en-
gemet,

Sőt vedd-fel szél gyorsafágú szárnyadra
leveletem,

Vedd-el ezt a' gyász ofzlopot mellyet néki
emeltem,

Mond-meg, hogy már halálának Innepet
is szenteltem;

De az az örvendetes nap, még szentebb In-
neppé lett,

Mellyben meg-tudtam 's ólvastam, hogy
a' meg-hólt fel-éledt.

Megy már, szárnyall már levelem, és a' mint
én gondolám

A' Buda Vár' hegyeit is meg-haladhatta
talám;

Harmad napra másikat is utánna erefztetem,
Hogy amaz elföt kergesse 's fiettesse he-
lyettem.

Már egész meg-nyúgovással egy üres napot
lestem,

A' zöld fák' árnyékjaiban rejtekeket ke-
restem,

Hol Múzsám, a' fír' felibe, fír' torkából ki-
kapott,

Kazinczimnak emelhessen gyözödelmi ofz-
lopot.

Képzetem, mint repes szíve, örvendő ír-
somnak

Ólvasása közben, az én fel-támadtt Bará-
tomnak.

C c 5

Mint

Mint enyhíti majd minapi siralmát víg ének-
kel,

Mint keveri író könyvét édes öröm tsep-
pekkel,

Képzeltém, mint fog eleven szíve meg-győ-
zettetni,

Hogy - - - hólta után is tudná ötet sze-
retni,

Képzeltém — de ah! fájdalom! mit tett a'
késedelem?

Mit tettél ismét komor Hír, én ellensé-
gem! velem?

A' sírból fel-támadt kezek, ellenem fel-ke-
lének,

(Tán hóltnak vélték Orfeust) írnak Eu-
ridiczének;

Attól kérdik hová lettem? keresik hűségemet;
'S kezdik előtte vádolni feledékenysé-
gemet.

'S hát már újra írassam é Barátom' fel-ke-
lését?

A' ki akkor jelenti-ki balúl vélekedését,
Mikor én ő érte a' Hírt, bút, és Halált ül-
dözöm,

'S örvendező levelimet tsoportosan kül-
dözöm.

„ Szégyen é vagy gyönyörűség hát? a' mit
kell érzennem,

„ Az Eliziumról jönnek a' panaszok el-
lenem. “

Szé-

Nem foká meg-bizonyítják újjaimnak vonási,
Hogy büntelenül vádolnak s'íved' gya-
nakodási.

Ah! Barátság! be-édes vagy! Venus! van é
szerelem?

(Ha csak az is nem Barátság) melly meg-
vívjon én velem.

*Tiedemann könyvének: Disputatio de
Quaestione: Quae fuerit artium Magica-
rum Origo? etc. folytatása.*

Szóll T. arról, mitsoda állapotban volt
a' Magia a' XIII. Száztól fogva a' mai időig.
Ez időtől fogva a' magiának három neme
vált. Az első fundáltatott az Astrologian a'
Sympathiáról és Antipathiáról való tudomá-
nyon. — A' második a' Theosophia. — A'
harmadik a' boszorkányfág. Először ez utól-
főről szóll T. A' boszorkányoknak számok
rend-kivül szaporodott, 1484. eszt. tájban.
Ekkor már egész Német Ország boszorkány
műhelylyé változott. De mentől több bo-
szorkányok égettettek-meg, annál inkább sza-
porodott azoknak számok, Emlitt T. né-
melly írásokat a' boszorkányfágról, 's meg-
jegvzi, hogy ez a' bal velekedés igen meg-
erőtelenítettett némelly meg-világosodott
embereknek írásaik, nevezetesen *Cartesnek*
és *Wolfnak* Philosophiájok által. Ezek után
szóll

fzóll T. az új Plátonicusokról és a' Cabbalistic
 Philosphiáról, mellynek nevezetes kö-
 vetőji a' XV. Százban vóltak *Marsilius*
Ficinus. Picus Mirandula. Tritheim. Ag-
rippa, H. Morus, a' Theosophiáról, a' Ro-
fencrucianusokról. A' harmadik szakaszban
 fzóll T. azokról az erősségekről, mellyek a'
 Magiának lehetőségét, valóságát, hasznát pró-
 bálják, vagy az ellen vagynak. Említ némel-
 lyeket kik vagy a' magia és ördögi boszor-
 kányfágnak valóságát óltalmazták, vagy azt
 tagadták: ilyenek *Perer, Me. lin, Thüm-*
mius, Bodin, Godelman. Anton de Hoen.
Reginaldus, Scotus, Hutchinson, Becker,
Malebranche. St Andre, Spee. Hauber.
Fr de Canz. P. E. Semler. De a' mellyek
 a' boszorkányfág valóságának óltalmazására
 ezen Írók által elő-hozattatnak, olyanok,
 a' mellyek azt mutatják, hogy mind az; a'
 mit vagy magok a' bószorkányok magokról,
 vagy mások ö rólok beszélnék, költemény.
 p. o. Hogy mikor a' boszorkányok egygyü-
 vé gyűlnek, magoknak kell hazúl eledelt
 vinni, vagy mástól lopni, hogy az ö ele-
 delek gyermek hús, varas béka, el-rotha-
 dott dög, hogy az ördög mindennap szop-
 ja az ö véreket, 's a' t. A' mivel a' bo-
 szorkányok vádoltattak, azt törvényesen ö
 ellenek soha sem bizonyíthatták-meg. A'
 mit magok magokról beszélnék, mind az
 azt mutatja, hogy ök melancholicus bolon-
 dok

dok házokba való vén afzfzonyok, kik vagy a' büntetéstől való félelemből, vagy életek' meg-únásából olyanokat vallottak, melyekről ők soha nem is gondolkoztak. *Reuchlinus*nak azon állítását, hogy a' *Cabbalistica Philosophia* ISTENTől vette eredetét, azzal táfolja-meg T. hogy a' *Zsidó Emanuationis Systema* nem régibb az új Platonikusok Philosophiájoknál. Szóll azok ellen is, a' kik hiszik, hogy vagyon kísértet, és így a' kik az ördögökkel való szövetséget lehetők tártják. Végre némelly erőféget hoz-elő a' Magia ellen: nevezetes az, hogy ha vólna Magia, úgy az egész természet az embereknek szabad akaratjoktól függene, és hogy a' Magiának minden időbeli históriája azt mutatja, hogy az nem valamely valóságos tudomány. A' tudatlanságnak idejében ugyan a' felől fenki nem kételkedett: de mennél inkább világosodnak az emberek, annál bizonytalanabbá és gyanúsabbá lesz' ő előttök ez a' Tudomány. Ennek a' mesterfégnek első gyakorlóji vóltak némely tsavargó tsalárdok, vén afzfzonyok. 's a' t. A' Magia soha a' maga formájában meg nem maradt, mindenkor a' népeknek különböző vallásaik és szokásaik szerént alkalmaztatta az magát. A' Magicusok szüntelen más más tsalárdságot gondoltak, hogy végeket el-érhessék. És így az egész Magiának fundamentoma tsalárdság. Ezekből

meg

meg-lehet ítélni, melly nagy hasznú legyen ez a' könyv, 's melly szükséges ennek olvasása mind azoknak meg-világosításokra, a' kik a' tudatlanfágból származott, 's reájok is el-terjedett bal-vélekedéstől, el-foglaltatván, a' Magiát, varázslást, boszorkányságot 's a' t. hiszik, 's annak nagy erőt tulajdonítanak. —

Mire kell vigyázni azoknak kik a' betegek-re viselnek gondot?

Az olly helyen, hol ragadós nyavalyában lévő ember fekszik, inni való vizet nem kell tartani, vagy a' melly vizes edény éjjel ott állott, abból nem kell inni; külömbben az ital által a' nyavalya könnyen el-ragad. Az illyen helyeken igen jó, sok edényekben hideg vizet tartani, 's a' vizet gyakran újíítani, mert a' víz a' mérget magához vonja. Még hasznosabb, ha kementzében szárasztott homokot hintenek-el a' házban, a' vizes edényeket a' homokra rakják, 's mind a' homokot, mind a' vizet gyakran újíítják.

A' 392. Lapon lévő Találós Mese.
Víz, háló, hal. A' Rejtett Szó. Harang.

Ta

Találós Mese.

Mond-meg: ki öregebb a' maga bátyjánál?
Híresebb lélfesz egy híres Poétánál.

Rejtett Szó.

Ha egész a' testem, Várossal fel-érek,
Vedd fejem' egy Varga' markába bé-férek.

Más Rejtett Szó.

Szerzője Pozsonban van e' két Mesének,
Szív a' Deák nyelvben eleje nevének,
De úgy, hogy kemény Kat Cével fel-tseréljed,
Tótul neve' végét Fehérnek ítélded.

Ź o b b í t á s.

A' 301. Lapon olv. köz-betsülést és Haza'
szép szerelmét.

Ugyan ott, — Özvegyek' 's Árvák 's a' t.
302. — 's Hazájának le-fizette híven.
Ugyan ott, — vízfza-ragadja.

Sok Érdemes Olvasók írtak hozzánk a'
felől, hogy az esztendőnek első napján ki-
adatott három árkusokat számokra küldjük-
meg. Minthogy mindeneknek különös Le-
vélben felelni nem lehet; itten jelentjük,
hogy azon árkusok már el-fogyván, velek
nem szolgálhatunk.

